

17. kolovoza - Dan Grada Labina

Tema broja:

Škola demokracije

**Dr. Moreno Milevoj:
o zaštiti od trudnoće**

**U Školskom klubu mladih
otvoren Cyber cafe'**

**Žak Fonović o biciklizmu i
zašto se njime baviti**

**Intervju s dr. sc. Selmom Šogorić
Koordinatoricom Hrvatske mreže zdravih gradova**

Programi projekta LABIN ZDRAVI GRAD

OSNOVNE ŠKOLE

- Radionice Kluba mladih (dramska, likovna, lutkarska, ritmička, aerobik, terapijska, radionica "Moja slika u ogledalu", terapijska radionica sa razredima)
- Program okupljanja djece, druženje uz zabavu, sport, biciklijadu
- Ljetni program okupljanja djece
- Edukacija učitelja kroz seminare iz Teorije izbora

SREDNJA ŠKOLA

- Projekt Kvalitetna škola - radionice za učenike
- Međunarodna ljetna škola demokracije
- Dječji parlament - forum mladih
- Edukacija profesora kroz seminare iz Teorije izbora
- Školski klub mladih Novi horizonti
- Cyber cafe' Novi horizonti

SAVJETOVALIŠTE

- Individualni rad
- Plavi sandučić
- Sudjelovanje na roditeljskim sastancima
- Sudjelovanje na razrednim vijećima
- Radionice za roditelje "Uspješno roditeljstvo"
- Izrada savjetodavnih letaka i brošura
- Savjetovalište za ovisnost

SPECIFIČAN PROJEKT

«GENERACIJA TREĆE ŽIVOTNE DOBI»

- Klubovi umirovljenika:
LABIN, LABIN - STARI GRAD, RABAC, VINEŽ, KATURE
- Predavanja:
 - o sprječavanju neprelaznih bolesti (dijabetes, srčane krvožilne bolesti i sl.)
 - o prevenciji malignih bolesti
- Programi druženja
- Kontrola šećera i mjerenje krvnog pritiska
- Organiziranje izložbi radova starijih osoba
- Tečajevi joge
- Organiziranje pješačenja i biciklijada

ZAŠTITA I UNAPREĐENJE ČOVJEKOVA OKOLIŠA

Edukacija

- eko radionice - osnovne škole
- eko radionice - srednja škola
- eko edukacija sa četvrtima razredima osnovnih škola
- održavanja tribina, tiskanje publikacija
- prigodno obilježavanje Dana planeta Zemlje i Svjetskog dana zaštite okoliša
- organiziranje eko kviza, izložbi i eko pohoda
- pomoći udrugama - suradnicima na projektu

Zaštita okoliša

- organiziranje razvrstavanja otpada i prikupljanje sekundarnih sirovina (škole, eko udruge)
- izrada brošura, letaka radi poticanja i propagiranja smanjenja otpada i upotrebe ekoloških proizvoda
- poseban program za turističko-ugostiteljske objekte- sponzori

Unapređenje okoliša

- planski uređenje i oplemenjivanje okoliša - prilaz gradu, Labin-Rabac-Riva
- postavljanje koševa, mreža za odbojku, stolova za stolni tenis
- uređenje zelenih i cvjetnih površina
- uređenje pješačkih staza i biciklističke staze

Agenda 21

Uz Dan Grada Labina

LABINSKI STATUT

Labinski Statut usvojen je 17. kolovoza 1341. godine, u vrijeme akvilejske uprave odnosno patrijarha Bertranda i njegovog namjesnika u Labinu Stefana, sina pok. Virgilija iz Čedad (Cividale del Friuli) i sudaca Sebastijana Vulka i Bratonje, sina pok. Andreja.

Labin je u to doba bio maleni grad s vjerojatno nešto više od tisuću stanovnika, jednostavno, pomalo primitivno, ustrojen s malo namještenika i s gradskim vijećem koje se sastojalo od 24 članova iz istaknutijih obitelji. Obzirom da nije postojala zgrada općine, vijeće je zasjedalo u crkvi sv. Marije, a sud je dijelio pravdu ispod gradske lode. Opća skupština građana sazivana je prigodom izbora namjesnika odnosno podestata.

Statut se sastojao iz dvije cjeline tzv. Knjige. Prva knjiga, u trideset sedam članaka, govorila je o općim kaznenim djelima, a Druga knjiga, s dvadeset devet članaka, obrađivala je privatna kaznena djela. U opća zlodjela spadali su: veleizdaja, pobuna, ubojstvo, trovanje, upad u tuđu kuću, podmetanje požara, teška krađa uz nasilje, silovanje, općenje sa životinjama (sodomija), krivotvorenje novca, vraćanje, krivokletstvo. Pod privatna zlodjela podrazumjevalo se: klevetanje, ranjavanje i nanošenje povreda, nasilje prema javnim službenicima i njihovo klevetanje ili vršenje tih istih radnji u njihovoj nazočnosti, nasilje prema drugim osobama, nanošenje štete usjevima itd.

U pravilu, opća kaznena djela kažnjavana su tjelesnim kaznama (odsjecanje prsta, ruke, noge, žigosanje, odrubljivanje glave, vješanje, spaljivanje), a privatna zlodjela s novčanim kaznama, čiji su

se iznosi dijelili između podestata i općine. U nekim slučajevima (ubojstvo, silovanje), smrtna kazna mogla je biti zamijenjena novčanom, ukoliko bi na to pristala rodbina ozlijeđene osobe.

Kada bi se to desilo, krivac se morao javno pokajati u crkvi, u nazočnosti gradskog vijeća i puka. Međutim, sve žene, ukoliko su bile osuđene na smrt, završile bi na lomaču. Zatvorske kazne nisu postojale, već je okrivljenik sjedio u zatvoru, dva - tri dana, samo do suđenja i izricanja kazne.

Tijekom ispitivanja okrivljenika mučenje je vrlo rijetko primjenjivano, no tome je jako sličio postupak, navodno germanskog porijekla, tzv. Božje presude. Osumnjičenici na zlu glasu, veleizdajnici i krivci u povratu (recidivi) bili bi tim postupkom prisiljeni iz kotla s kipućom vodom izvući kamenčić, i to najviše u tri pokušaja. U slučaju uspjeha, tri dana poslije ove kušnje, njihova je krivnja ili nevinost ovisila o tragovima opekline na ruci.

Statut je bio od velikog značaja za naš grad jer se čitav život u njemu odvijao upravo prema tom pravnom dokumentu. Labinjani su se 1420. godine dragovoljno predali Veneciji, da bi izbjegli rat s njom i da bi na taj način uspjeli sačuvati valjanost svoga Statuta. To im je pošlo i za rukom, pa je Statut ostao na snazi sve do propasti Venecije 1797. godine, dakle više od četiri i pol stoljeća.

Postojale su dvije verzije Statuta, izvorna na latinskom jeziku i kasnija na mletačkom, a danas čini se da su oba primjerka nestala.

Upravo zbog velikog povijesnog značaja Statuta, 17. kolovoza je izabran kao Dan Grada Labina.

Tullio Vorano

LABIN-ZDRAVI GRAD - Glasilo Projekta *Labin-zdravi grad*. Kolovoz 2001., broj 4, godina II. Adresa: Grad Labin, Titov trg 11, tel.: 052/852-731, fax: 052/852-269, e-mail: grad-labin@pu.tel.hr. Izdavač: Grad Labin, žiro račun: 33750-630-448. Za izdavača i glavni urednik: Eni Modrušan, koordinator projekta Labin-zdravi grad. Urednik: Jasmina Gručić. Pomoćnik urednika i lektor: Čedomir Ružić prof. Novinari: Maja Fabeta, Maristela Luboteni, Ana Sinković, Ana Dundara, Tihana Griparić, Maja Lazarić, Neli Belušić, Sabina Toplak, Ivana Zubrinić i Jelena Batelić, učenice Srednje škole Mate Blažine Labin.

Grafički urednik i dizajner: Gianni Brunetti.

Suradnici: Luciano Antonelli, Delfina Arapović, Nevja Banak dr., Irena Crvak, Ljerka Černjul, Mirjana Dobrić, Franka Filipi-Užičanin, Mira Hrvatin, Hasnija Karlović, Marina Koroman, Moreno Milevoj dr., Suzana Mušković dr., Čeda Perko, Štefanijska Prosenjak-Žumbar, Savica Sprčić, Ines Sutlić, Narcisa Adalgisa Škopac, Julija Štemberga, Katja Tefik.

Tisak: Labinska tiskara d.o.o., Labin. Fotoliti: Etigraf, Pula. Fotografije: Tarkus, Foto studio Festival i Foto-radionica ŠUK Novi horizonti.

Riječ urednika uz 4. broj

U zaslaskom četvrtog broja glasila Labin-zdravi grad u kolovozu, povodom Dana Grada, uredništvo glasila, obilježava svoju prvu godišnjicu rada. Kada smo izdali prošli broj pohvalili smo se činjenicom da je svibanj prošle godine bio mjesec u kojem smo oformili novinarsku radionicu i prionuli na prikupljanje materijala za naš prvijenac te da je to mali jubilej. No, kolovoz ove godine je, ipak, mjesec pravog prvog rođendana glasila Labin-zdravi grad. Moramo priznati, poštovani čitatelji, da smo vrlo ponosni na naš rad i činjenicu da svakim brojem, nakon onog prvog, dokazujemo kontinuitet i upornost. Na tome se svakako treba zahvaliti upravi Grada Labina koja nas svesrdno financijski podržava, svim suradnicima čija imena stoje u impresumu, a na kraju, ali ne manje važno našim novinarkama, grafičkom uredniku, lektoru i fotografu, kojima niti jedan zadatak nije težak i obave ga kvalitetno i na vrijeme. Naše glasilo prešlo je granice Labina, Istre i Hrvatske, lista se u Norveškoj, Njemačkoj, Sjedinjenim Američkim Državama, Estoniji, dakle, tamo gdje odlaze naši mladi sugrađani putem svojih aktivnosti vezanih za projekt Labin-zdravi grad. Dakako i na to smo vrlo ponosni. Novinarska radionica osmišljena je s ciljem provođenja istraživanja o životu mladih u školama i lokalnoj zajednici, reportažnim prikazima o svim vidovima aktivnosti djece i mladih te tematskim člancima vezanim za građane treće životne dobi. Unatrag godine dana kako postojimo i radimo, zahvaljujući donacijama, opremili smo se suvremenim osobnim računalom, printerom i skenerom, a dobili smo i prostor za rad u Školskom klubu mladih Novi horizonti. U ovom broju glasila popratili smo događanja vezana uz Motovunsku ljetnu školu zdravlja i Školu demokracije održanu tradicionalno u Labinu. U intervjuu glasila od dr. Selme Šogorić, koordinatorice Hrvatske mreže zdravih gradova, doznat ćete sve o tom projektu na razini Hrvatske, gospodin Geir Hetland za naše je glasilo govorio o projektu Škole demokracije i labinskim postignućima. Na ostalim stranicama pročitajte o svemu što se zbivalo unatrag protekla tri mjeseca u okviru projekta Labin-zdravi grad. I na samome kraju ovog uvodnika, a budući da naše glasilo izlazi povodom Dana Grada, poželimo njemu i njegovim građanima mnogo dobroga i lijepoga u godinama koje slijede.

Spoštovanjem

vaša glavna urednica Eni Modrušan

Sadržaj

INTERVJU

- ▷ Dr. sc. Selma Šogorić - koordinatorica Hrvatske mreže zdravih gradova 2
- ▷ Geir Hetland - međunarodni koordinator projekta Škole demokracije 7

FLASH VIJESTI

- ▷ Lokalna Agenda 21 za Labin 4

PROGRAMI ZDRAVOG GRADA

- ▷ Labin ponovno domaćin Škole demokracije 6

TEMA BROJA

DUPLERICA

- ▷ Naš grad slikom i riječima 8

NOVI PROJEKTI

- ▷ Ljetna gitaristička škola 12
- ▷ Cyber cafe' u ŠKM-u Novi horizonti 15

REPORTAŽE

- ▷ Likovna radionica Vinež 13
- ▷ Odvojeno skupljanje otpada 13
- ▷ Druga europska konferencija realitetne terapije i teorije izbora 14
- ▷ Amneris Ružić na Europskim dramskim susretima u Estoniji 18
- ▷ Maja Fabeta na prvoj Ljetnoj školi za nadarene prirodoslovce u Višnjaju 19

ZDRAVLJE

- ▷ Dr. Moreno Milevoj o zaštiti od trudnoće 16

SPORT

- ▷ Jedriličarski klub Kvarner iz Rapca 19
- ▷ Žak Fonović o biciklizmu 20

**DR. SC. SELMA ŠOGORIĆ, KOORDINATORICA
HRVATSKE MREŽE ZDRAVIH GRADOVA**

Kad govorim o projektu *Zdravi grad* najviše hvalim Labin

«Što se tiče kvalitete života djece i mladih te starih kroz Klubove umirovljenika držim da je Labin strašno puno napravio. Gradska je uprava puno sredstava i volje uložila u projekt *Zdravi grad*. Projekt *Škole demokracije* u labinskoj srednjoj školi, bez lažne skromnosti, najbolji je u Hrvatskoj.»

Dr. sc. Selma Šogorić kao koordinatorica Hrvatske mreže zdravih gradova, alfa je i omega te vrste aktivnosti te smo je tijekom njena boravka u Labinu, za vrijeme trajanja Škole demokracije i u Motovunu za vrijeme Motovunske ljetne škole zdravlja zamolili za razgovor kako bismo doznali što to projekt *Zdravi grad* uopće jest te kako se on u Hrvatskoj realizira. Doznajemo od nje da se tim poslom bavi već 16 godina, od trenutka kada je kao mladi liječnik došla na Školu narodnog zdravlja Andrija Štampar oduševljavajući se učenjem dr. Andrije Štampara o zdravlju u zajednici.

«Pokrenuti projekt *Zdravi grad* meni je kao mladom doktoru bio istoznačnica za promicanje zdravlja u zajednici. Na temelju učenja dr. Štampara, koji se u svoje vrijeme bavio zdravljem sela, tako smo mi odlučili involvirati ta učenja, ali na modernijoj osnovi u projekt *Zdravi grad* i kroz suradnju različitih sektora, kroz otvaranje lokalne uprave građanima, kroz poštivanje potreba građana posredstvom njih samih učiniti najviše za zdravlje zajednice.»

Govorimo o projektu *Zdravi grad*. Eto, dio projekta je i ovo naše glasilo i sve aktivnosti što spadaju u taj projekt. Možete li nam nešto reći o povijesti projekta *Zdravi grad*, kada i kako je nastao te dakako definirati ga?

«Povijest *Zdravih gradova* je dugačka. Projekt je krenuo 1986. godine na poticaj Europskog ureda *Svjetske zdravstvene organizacije*. Razlog je tome bilo spoznaja da Europa na pragu 21. stoljeća živi u gradovima, da vodeći problemi zdravlja jesu danas problemi zdravlja stanovnika gradova. Vodeća patologija i loš utjecaj na naše zdravlje je urbani okoliš u kojem živimo. Projekt *Zdravi grad* u Hrvatskoj je krenuo u gradu Zagrebu koji je tada bio prvi od 11 europskih gradova uključenih u taj projekt. Od tada se projekt počeo širiti u Hrvatskoj, a zanimanje su iskazali veliki hrvatski gradovi. Nakon rata shvatilo se da poslije razdoblja destrukcije dolazi do razdoblja obnove i da tada treba gradovima dati šansu obnove na čovjeku blizak način poštivanjem kvalitete života svakog građanina.»

«Među dvadesetak gradova Labin briljantno radi.»

Hrvatska je prepoznala taj projekt. Koliko je hrvatskih gradova uključeno u mrežu i koje su sve to aktivnosti koje se u tome događaju?

«U ovom trenutku šezdesetak je gradova uključeno. Od tog broja četrdesetak se intenzivnije i redovitije pojavljuje na našim aktivnostima. Od toga pak 20 gradova najozbiljnije radi na projektu *Zdravi grad*. Od tih dvadesetak postoji grupa koja briljantno radi, političke

Dr. sc. Selma Šogorić

garniture tih gradova osiguravaju sva potrebna sredstva iz gradskog proračuna. Obično najviše hvalim Labin i Rijeku. Primjerice Rijeka je u projektu već 11 godina i postoje određeni pokazatelji, a to su podaci o smanjenju respiratornih bolesti u Rijeci, jer je gradska uprava puno uložila u sprečavanje zagađivanja zraka kojeg stanovnici udišu gradnjom zaobilaznice, plinifikacijom i svime ostalim. To je zaista dalo pokazatelje zdravlja naroda. No vrlo je teško takvim pokazateljima braniti projekt pred političarima. Daleko prije ga možemo braniti pokazateljima koji se mogu prije uočiti, kao što je bolja suradnja među različitim gradskim odjelima. Pokazujući da je moguća suradnja između građana i institucija vlasti i uprave puno se učinkovitije rješavaju postojeći gradski problemi, a tu leži razlika između zdravih i nezdravih gradova. Šest hrvatskih gradova kreiralo je svoj plan za zdravlje i to kroz razgovore sa građanima koji najbolje poznaju stanje u svom susjedstvu. Ne može stručnjak iz Zagreba znati koji su problemi Labina. Tako je napravljeno i pet prioriteta *Zdravog grada* gdje spadaju programi unapređenja kvalitete života mladih i starih, dio gradova jako je angažiran na rješavanju problema osoba s posebnim potrebama, tjelesnih invalida, mentalno retardiranih ili duševno bolesnih osoba. Veliki dio gradova kroz projekt *Zdravi grad* rješava problem ekologije i tu se postižu sjajni rezultati povezivanjem različitih struka i profesija.»

Što je bio sadržaj ovogodišnje Motovunske ljetne škole zdravlja?

«Tijekom ovogodišnje škole odradujemo osam različitih tema seminara koje inače nastojimo prilagoditi gorućim pitanjima koja zahtijevaju okupljanje i suradnju. Jedna tema bila je zdravo urbano planiranje. Spojili smo arhitekta i koordinatora projekata kako bismo došli do zaključka da su fizičke kvalitete prostora te koje će promicati naše zdravlje, a ne oštećivati ga. Druga važna tema je bila kvaliteta življenja tjelesnih invalida. Vrlo značajna je tema bila prevencija ovisnosti. Okupili smo različite programe unutar Hrvatske na tu temu u mreži da bi vidjeli koja su to dobra iskustva i kako ih dalje širiti kroz mrežu. Istovremeno u Labinu se odvijala *Škola demokracije* koja je jedno od kvalitetnih rješenja tog problema. Projekt *Škole demokracije* je odgovor da ovisnost uopće ne krene. Ako mladim ljudima date mogućnost da nauče životne vještine, da znaju rješavati vlastite probleme, ako ih se nauči vještinama komunikacije i socijalizacije, ako oni prepoznaju svoje značaj i ulogu u društvu tada smo napravili veliku stvar u prevenciji ovisnosti. Mladi moraju naučiti argumentirano rješavati svoje konflikte. U mreži *Zdravih gradova* Labin je naša koordinirajuća točka za projekt *Škole demokracije*, Dubrovnik je točka za *Programe prevencije ovisnosti*, Vinkovci su koordinacija za *Zdravo urbano planiranje*. Održali smo tečaj *Mediji i zdravlje* pod pokroviteljstvom Ureda za Europu *Svjetske zdravstvene organizacije* gdje smo okupili sve novinare zemalja članica *Pakta o stabilnosti* koji se bave zdravljem. Željeli smo potaći istraživačko novinarstvo na području zdravlja kako bi mediji postali spona između građana i struke. Imali smo tečaj *Zdravlje i radno mjesto* kako bi se vidjelo kakav učinak na naše zdravlje ima radno mjesto na kojem radimo, međuljudski odnosi, fizička izloženost teškim uvjetima, stres. Posljednji tečaj je bio *Zdravlje i zdravstvena politika* namijenjen političarima, onima koji donose odluke. Razgovarali smo o hrvatskoj strategiji zdravlja za 21. stoljeće.»

«Najbolji u Hrvatskoj.»

Ono što naše čitatelje zasigurno zanima, a i nas osobno koji smo svojim radom uključeni u projekt *Zdravi grad*, kako ocjenjujete labinski projekt i Školu demokracije?

Jedan od gradova koje najviše hvalim, kad god govorimo o projektu *Zdravi grad*, je Labin. Prvo zato jer je relativno nov, za razliku od gradova koji taj projekt imaju deset ili četrnaest godina. U svemu tome bila je vrlo značajna podrška gradske uprave, uloga koordinatorice Eni Modrušan koja se bezrezervno uključila u suradnju te postala spona projekta i relevantnih institucija u Labinu. Upravo zato što je Labin u jednome trenutku grcao u problemima Gradska uprava je puno uložila u projekt *Zdravi grad* prepoznavši kako će im on pomoći za rješavanje problema. Kroz program je puno napravljeno za mlade. Pred tri godine fascinantna je bila pojava Labina na *Motovunskoj školi zdravlja* sa svojim debatantima, malim manekenima i dramskom radionicom. To je

ukazivalo na živost, raznoliku ponudu sadržaja mladima za upotpunjavanje slobodnog vremena. Što se tiče kvalitete življenja djece i mladih te starih kroz *Klubove umirovljenika* držim da je Labin strašno puno napravio. Posebno hvalim *Srednju školu Mate Blažine* i projekt *Škole demokracije* koji je, bez lažne skromnosti, najbolji u Hrvatskoj.

Kada je riječ o osnivanju parlamenata mladih, nedvojbenom pitanju odgoja za demokratsko građanstvo kada će po Vama ta ideja stvarno zaživjeti u Hrvatskoj, hoće li moći veći dio hrvatskih gradova taj cilj ostvariti i što je potrebno da se do tog cilja dođe?

«Da toliko ne vjerujem u to ne bih toliko energije ulagala u sav taj rad. Ne vidim alternative tom projektu. Da taj projekt ima svoj značaj govori financijska potpora Vlade Republike Hrvatske putem *Zavoda za zaštitu materinstva i mladeži* namijenjena širenju tog projekta diljem Hrvatske. O tome kada će i kako zaživjeti u cijeloj

Dr. sc. Selma Šogorić (druga s desna) na Školi demokracije

Hrvatskoj govori i podatak da smo projekt *Škole demokracije*, kao edukaciju mladih za demokratsko građanstvo definirali kao projekt kojeg ćemo nuditi svim školama u Hrvatskoj. U ovom trenutku deset je gradova u taj projekt uključeno, a imamo veliku podršku naših kolega iz Norveške čije Ministarstvo vanjskih poslova donacijama omogućava odlazanje naših učenika i nastavnika u Norvešku na zasjedanje njihovog *Mini parlamenta* u gradu Strandu i *Vijeća mladih* u gradu Sandnesu. Ono što smo ove godine u Labinu htjeli je dobiti informacije što gradovi rade kako bismo sačinili jedan zajednički paket koji će tijekom predstojećih godinu dana biti pilot projekt da bi se implementirao u svim sredinama Republike Hrvatske kroz školstvo. Mladi moraju naučiti kako ostvariti svoja prava u društvu. Gorući problem u Hrvatskoj je to što ljudi kod rješavanja svojih vlastitih problema ne znaju koristiti sustav upravljanja od razine grada preko županije. Stvari se rješavaju lokalno, ljude treba osposobiti da rješavaju probleme u institucijama uprave i vlasti u svojoj sredini. Dio programa je da mladima damo takve spoznaje koje mogu koristiti kako bi postali punopravni i educirani građani.»

Jasmina Gručić

LABIN-ZDRAVI GRAD PO PRVI PUTA NA LIDRANU I SKAGI-U

Ana Dundara, mlada članica Novinarske radionice projekta *Labin-zdravi grad* zabilježila je zapaženi uspjeh na ovogodišnjem *Lidranu* u Rovinju u kategoriji novinarskih radova sa člankom iz 2. broja glasila *Četiri kluba umirovljenika i programi za kvalitetniji život* čime je stekla pravo sudjelovanja i na državnom natjecanju.

Posebnu pohvalu u kategoriji dramskog izraza zaslužili su i članovi Dramske radionice Školskog kluba mladih *Novi horizonti*, koja je odsad zove *Flacius*, sa persiflažom na predlošku *Čelave pjevačice* E. Ionesca, s kojom su nastupali i na SKAGI-u u Pazinu osvojivši *Nagradu za kreativnu uporabu hrvatskog jezika*.

Na SKAGI-u je pravo otkriće bio i nastup Dramske radionice *Era* Kluba mladih projekta *Labin-zdravi grad* sa *Svršetkom igre* S. Becketta gdje je Amneris Ružić dobila

Ana Dundara

Nagradu za najbolju glumicu Susreta u kategoriji srednjih škola Istarske županije.

BICIKLISTIČKO PRVENSTVO DVIJU ŽUPANIJA

U organizaciji Grada Labina, projekta *Labin-zdravi grad* i Biciklističkog kluba *Kršan* Labinština je bila domaćin utrke za Međužupanijsko prvenstvo Istarske i Primorsko goranske županije koje se održalo 19. svibnja. Prije službenih utrka održana je utrka za djecu uzrasta od petog do osmog razreda. U okviru biciklističke utrke održana je i utrka rekreativaca. Utrka je vožena na relaciji Vinež-Mali Golji-Marići-Snašići-Vinež.

LABINSKI INFORMATIČARI NA FLORIDI

U završnici ovogodišnjeg međunarodnog

natjecanja iz informatike ACSL American Computer Science League, koje se održalo u Miamiju, SAD-e, 26 svibnja, sudjelovalo je pet srednjih škola iz Hrvatske među kojima je bila i Srednja škola Mate Blažine iz Labina, koja je u kategoriji učenika II. i III. razreda, među 56 škola, zauzela 13 mjesto. Ekipu su činili učenici Dalibor Licul, Sandra Staniša i Tamara Petrović pod vodstvom njihova profesora Elera Diminića.

ČLANOVI RADIONICA KLUBA MLADIH U ZAGREBU

Krajem svibnja djeca iz radionica *Kluba mladih* uključeni u likovnu, ritmičku te radionice *Moja slika u ogledalu* i onu za djecu s posebnim potrebama u pratnji svojih voditelja posjetili su glavni grad Republike Hrvatske Zagreb. Na put su krenuli u ranim jutarnjim satima, a tijekom cijelog puta ozračje je bilo veselo i opušteno. U Zagrebu su posjetili *Arheološki muzej*, *Zoološki vrt* u Maksimiru, a okrijepili su se dakako, a gdje drugdje nego u *McDonald's-u*. Ovakvo druženje postalo je tradicionalno na kraju svake nastavne, ali i radne godine. Cilj samih radionica i izleta nije samo zabaviti djecu već ih educirati u kulturnom o odgojnom smislu.

SPORTOM PROTIV PUŠENJA

Povodom svjetskog dana nepušenja 31. svibnja, a pod geslom *Sportom protiv pušenja* Grad Labin, projekt *Labin-zdravi grad*, Školski učenički klub *Illyricus*, ŠUK Labin, SD *Albona* te Izviđački odred *Labin* sastali su se kako bi pokazali svaki svoja sportska znanja i vještine. Na igralištu kod OŠ *Matije Vlačića* održani su sportski susreti između školskih učeničkih klubova u rukometu, malom nogometu i *street ballu*. Atletska sekcija *Albona* organizirala je štafetnu utrku, a izviđači su postavili svoj logor.

PREDAVANJA O ASTRONOMIJI U SREDNJOJ ŠKOLI MATE BLAŽINE

U mjesecu lipnju u prostorijama Srednje škole Mate Blažine dipl. ing. fizike Giuliana Verbanac i Sanja Josef održale su dva predavanja o astronomiji popraćena izvrsnom power-point prezentacijom koju je pripremila i vodila Dina Verbanac. Predavanja su održana u suradnji sa prof. Željkom Brenčićem, a obrađen je širok spektar tema, od postanka svemira pa do njegovog mogućeg svršetka, postanak, život zvijezda i njihov kraj, osnovne postavke teorije relativnosti, a namjera je da se svaka od tih tema detaljnije obradi tijekom daljnjih predavanja koja bi trebala započeti u rujnu s novom školskom godinom.

U PROLJEĆE SAKUPLJENO 10 TONA KRUPNOG OTPADA

Grad Labin u suradnji sa Komunalnim poduzećem 1. maj već tradicionalno, u okviru programa zaštite okoliša, organizira prikupljanje i odvoženje krupnog otpada: automobilske karoserije i bijele tehnike. Akcija prikupljanja počela je sredinom ožujka u naselju Rabac, nastavljena je u Presici, Kapelici, Starcima, Marčilnici i Vinežu, a završena je 15. lipnja u naselju Stare Kature. U ovoj je akciji prikupljeno 10 tona krupnog otpada.

VOŽNJA SPRETNOSTI NA BICIKLIMA

U povodu 5. lipnja, *Svjetskog dana zaštite okoliša* projekt *Labin-zdravi grad* te školski učenički klubovi *Illyricus* i *Labin* organizirali su natjecanje u vožnji spretnosti na biciklima. Natjecanje je održano na sportskom igralištu

kod OŠ *Matije Vlačića*, a pedesetak natjecatelja viših razreda osnovne škole natjecalo se u pet disciplina.

CRTEŽI POSVEĆENI OKOLIŠU

Svjetski dan zaštite okoliša bio je povodom još jedne akcije provedene među labinskim osnovnoškolcima. U obje osnovne škole učenici su u okviru nastave likovne kulture izrađivali radove na temu zaštite okoliša. U povodu *Svjetskog dana zaštite okoliša* dio radova je izložen u izlozima trgovina u gradu. Na taj su način djeca, kroz svoje radove, uputila poruke svojim sugrađanima o potrebi i važnosti očuvanja okoliša u kojem živimo.

AKCIJA POMOZIMO DRUGIMA

Polovicom lipnja u sklopu aktivnosti projekta *Labin-zdravi grad* u Klubu umirovljenika *Donji Labin* provedena je akcija pod nazivom *Pomozimo drugima*. Tijekom akcije specijalist interne medicine Jadranko Jelić iz Rijeke umirovljenicima je pružio mogućnost besplatnog snimanja EKG-a, spirometriju te mjerenje krvnog pritiska. Umirovljenici su odmah dobili svoje nalaze, a ako je bilo potrebno i uputu da se s njima jave svom liječniku. Pregled je izvršen na oko tridesetak umirovljenika, a prema riječima doktora Jelića jednom je pacijentu spašen život, jer je odmah nakon pregleda bio upućen na daljnju obradu u Opću bolnicu *Pula*. Namjera je projekta *Labin-zdravi grad* upriličiti ovakve aktivnosti što češće.

PREDSTAVLJANJE LABINA NA MOTOVUNSKOJ LJETNOJ ŠKOLI ZDRAVLJA

Kako je već tradicionalno prvi je tjedan u srpnju vrijeme održavanja *Motovunske ljetne škole unapređenja zdravlja*, koja se ove godine odvijala na temu urbanog planiranja i održivog razvoja. Tijekom svakog saziva *Motovunske škole zdravlja* gradovi članovi *Mreže zdravih gradova* predstavili su svoje aktivnosti. Koordinatorica labinskog projekta *Zdravi grad* Eni Modrušan upoznala je ostale sudionike kako se u Labinu rad, osim na unapređenju okoliša, usmjerava i na prevenciju ovisnosti. Tako je pokrenut niz aktivnosti za poboljšanje društvenog života mladih. Osim projekta *Škole demokracije* i *Debatnog kluba*, osnovan je Školski klub mladih *Novi horizonti* sa radionicama. Rizična se djeca, rekla je koordinatorka Modrušan, nastoje uključiti u terapijske zajednice. U Labinu je pokrenuta i radionica za djecu s posebnim potrebama, a za generaciju treće životne dobi otvoreno je pet klubova umirovljenika koji osim druženja imaju i funkciju pružanja informacija kroz razna tematska predavanja.

LOKALNA AGENDA 21 ZA LABIN

Prije dvadesetak godina počelo se uviđati kako je nemoguće imati zdravo društvo i kvalitetno gospodarstvo u svijetu u kojem postoji toliko siromaštva i narušavanja okoliša. Očito se gospodarski razvoj nije mogao zaustaviti, no valjalo mu je promijeniti smjer kako bi postao manje ekološki poguban. Pretvaranje tih spoznaja u djelo i prijelaz na održive oblike razvoja i načina života postao je izazov današnjem razdoblju. U skladu s takvim promišljanjima Ujedinjeni narodi započeli su još 1989. godine planiranje Konferencije o okolišu i razvoju. Stručnjaci iz čitavog svijeta dvije su godine pripremali konferenciju koja se održala 1992. godine u Rio de Janeiru. Ona je okupila čelnike država, vladine službenike iz svih dijelova planeta, brojne djelatnike organizacija Ujedinjenih naroda, međunarodnih poslovnih i znanstvenih organizacija, kao i brojne predstavnike nevladinih organizacija, te jasno pokazala kako se o okolišu, gospodarskom i društvenom razvitku više ne može razmišljati kao o zasebnim kategorijama. Konferencija je rezultirala donošenjem dvaju međunarodnih sporazuma, odnosno dvaju vrlo bitnih dokumenata, a to su Deklaracija o okolišu i razvoju i AGENDA 21. Agenda 21 je opsežni program rada za 21. stoljeće, te predstavlja globalni konsenzus i preuzimanje obveze surađivanja u razvoju i zaštiti okoliša na najvišoj političkoj razini što ga je u Riou postiglo 179 država. To je plan globalnog partnerstva usmjerenog pomirbi dvostrukog zahtjeva - za visokokvalitetnim okolišem i zdravim gospodarstvom svih naroda svijeta jer je povezivanje

gospodarskog razvoja sa zaštitom okoliša jedini put prema dugotrajnom gospodarskom napretku. U program su uključene vlade, poslovni ljudi, sindikati, znanstvenici, nastavnici, autohtono stanovništvo, žene, mladež i djeca. Agenda 21 ne isključuje poslovnost - održivi razvoj znači preokret u procesima osiromašavanja i uništavanja okoliša.

Brojni problemi i njihova rješenja navedeni u Agendi 21 imaju

korijene u lokalnim djelatnostima, tako da lokalne vlasti moraju odigrati ključnu ulogu u ostvarivanju održivog razvoja. Lokalne bi vlasti, kako je to navedeno u poglavlju 28 Agende 21, za svoju zajednicu trebale u suradnji sa stanovnicima donijeti Lokalnu agendu 21. Lokalna agenda 21 je proces u kojem mjesne uprave, u partnerskom odnosu sa svim sektorima lokalne zajednice, rade na izradi akcijskih planova kojima se načela održivosti, definirana u globalnom dokumentu - Agendi

21, prenose na lokalnu razinu. Nadalje, u Europi je prva Konferencija o održivim gradovima i mjestima održana 1994. godine u Aalborgu (Danska). Rezultat konferencije bio je usvajanje Povelje europskih gradova i mjesta prema održivosti (Olborška povelja) i pokretanje Europske kampanje za održive gradove i mjesta. Europskoj obitelji održivih gradova do danas se već pridružilo preko 1000 članova, među njima i dvadesetak hrvatskih gradova i općina, te dvije županije. Proces Lokalne agende 21 je dugotrajan, ali vjerovatno jedan od najvažnijih koji će se pokrenuti u našem Gradu. Lokalna agenda 21 trebala bi nam dati viziju razvoja Labina na održiviji način i postići to da shvatimo globalni kontekst naših individualnih odluka.

Postalo je očito da danas baš i nemamo puno izbora jer se nalazimo u globalnom okruženju u kojem međunarodne norme i konvencije već postavljaju velike zahtjeve glede politike prema okolišu - koncepcija održivog razvitka danas je temeljna odrednica najrazvijenijih društava. Ukoliko želimo postati dio jednog europskog društva onda se naša razvojna politika mora temeljiti na spoznaji vlastitog kulturnog i gospodarskog potencijala, a globalna načela se moraju oblikovati prema našim specifičnostima.

Vesna Sagaj

GEIR HETLAND,

MEĐUNARODNI KOORDINATOR PROJEKTA ŠKOLE DEMOKRACIJE

Ideja demokratizacije društva i održivog razvoja

Želio bih se zahvaliti svima koji promoviraju demokraciju u Labinu i čestitati na uspostavljenim demokratskim institucijama u školama. Posebno ističem ulogu ravnatelja labinske srednje škole profesora Čedomira Ružića i vašeg gradonačelnika Tulija Demetlike.

U ovogodišnjem programu Škole demokracije u Labinu sudjelovao je, kao i do sada, njegov međunarodni koordinator Geir Hetland, s kojim smo porazgovarali o samom projektu, njegovim počecima kao i budućim planovima.

Gospodine Hetland možete li nam reći što je, ustvari, Projekt demokracije te kada i kako je sama ideja o njemu nastala?

To je projekt čija je ideja promocija razvoja društva i demokratskih vrijednosti te održivog razvoja. Potrebno je naglasiti da tu ideju treba graditi na lokalnim potrebama i dobrim odnosima između škola i gradova sudionika. Na duge staze cilj je razvoj demokratskih odnosa koji bi se temeljili na tzv. standardnom modelu institucija te stvaranje nacionalne i međunarodne mreže projekta demokracije koji bi mogao postati i dio WHO - Svjetske mreže zdravih gradova. Suradnja je počela 1996. i odvijala se između srednjih škola u Strandu i okrugu Rogaland i norveške mreže WHO zdravih gradova. Projekt je većim dijelom financiran od strane norveškog ministarstva vanjskih poslova i gradova sudionika, a namijenjen je učenicima srednjih škola kojima pruža uvid u demokratske društvene odnose.

Znamo da postoji mreža takvih aktivnosti. Tko sve u nju uključen i na koji način se odvija suradnja?

Gradovi iz Latvije: Liepaja i Grobina su se uključili 1997. godine kao i Labin i Metković, a kasnije se uključio i Slavonski Brod. Gradove predstavljaju srednje škole, a zajedno sa

Europskim domom iz Slavonskog Broda potpisali su suradnju sa Sandnesom i okrugom Rogaland te su pokrenuli vlastite projekte demokracije u kojima su sudjelovali učenici, profesori i predstavnici gradskih vijeća. U sklopu projekta su održani brojni međunarodni i lokalni sastanci i radionice u sve tri zemlje u kojima su zajedno radili učenici, profesori i političari. Mrežu koordiniraju Selma Šogorić i Čedomir Ružić u Hrvatskoj, Geir Hetland i Hans Ivarsone u Norveškoj te Uldis Liminis u Latviji.

U svibnju ove godine u Metkoviću je ustrojen Parlament mladih dok se u Labinu željno očekuje. Kako ocjenjujete labinska nastojanja u razvoju Projekta demokracije?

Metković je sa svoje četiri škole uspostavio pravi model koji jako dobro funkcionira i u praksi i može poslužiti kao dobar primjer ostalim školama. Radujem se onome što će se u bliskoj budućnosti dogoditi i ovdje kod vas u Labinu. Želim zahvaliti svima onima koji promoviraju demokraciju u Labinu, na njihovom trudu i čestitati na već uspostavljenim demokratskim institucijama u školama. Posebno bih spomenuo ravnatelja Srednje škole Mate Blažine profesora Čedomira Ružića i njegov tim kao i vašeg gradonačelnika gospodina Tulija Demetliku. Profesor Ružić je zadužen za demokratske odnose u svojoj sredini i za međunarodne radionice koje se ovdje održavaju svake godine počevši od 1998. Želio bih napomenuti i to da je vaša srednja škola postigla vrlo obećavajuće rezultate.

Što je potrebno učiniti na praktičnoj i društvenoj osnovi

da Parlament mladih počne s radom?

To će biti prirodan sljedeći korak u procesu koji se odvija u vezi s Projektom demokracije, a to je staviti u praksu sve one ideje i vještine koje vaši učenici, profesori i lokalne vlasti već posjeduju. Kao u Metkoviću, sastanke Parlamenta mladih u Gradskoj bi vijećnici trebao voditi gradonačelnik ili njegov zamjenik. Samo postojanje tog parlamenta vrlo je bitno jer daje djeci i mladima priliku da se njihova mišljenja i stavovi čuju i da budu uzeti u obzir od strane lokalne vlasti i vaših političara ovdje u Labinu.

I na kraju, kako ocjenjujete ovogodišnji program Škole demokracije?

Ovo je bilo jedan poseban događaj u Labinu jer je sudjelovalo više škola i uloženo je jako puno truda od strane učenika i profesora sudionika, a posebno moram istaknuti gostoljubivost Grada Labina i izvrsne profesionalne vještine profesora koji su vodili ovogodišnju Školu demokracije.

Maja Fabeta

Labin ponovno na krilima demokracije: program škole demokracije od 5. do 7. srpnja

Stečena iskustva poticaj novima

Program Škole demokracije je program koji se temelji na vježbanju mladih za razne demokratske oblike političkih aktivnosti, a time i na podizanju opće političke kulture i demokratizacije društva. Ove godine je u radu Škole sudjelovalo preko sedamdesetak sudionika.

O d 5. do 7. srpnja Labin je po četvrti puta bio domaćin projektu međunarodne Škole demokracije koji se održava u okviru Ljetne škole unapređenja zdravlja, i to pod izravnim pokroviteljstvom Ministarstva prosvjete i športa, Istarske županije, Grada Labina te brojnih sponzora, a u organizaciji Škole narodnog zdravlja dr. Andrija Štampar - Zagreb, projekta Labin-zdravi grad i Srednje škole Mate Blažine Labin.

Program se temeljio na vježbanju mladih za razne demokratske oblike političkih

aktivnosti, a time i na podizanju opće političke kulture i demokratizacije društva. U ovogodišnjem je programu sudjelovao zaista velik broj sudionika - zajedno sa domaćinima njih preko sedamdesetak i svi su oni dali svoj doprinos tako definiranom programu. Pored učenika i voditelja pojedinih programa Srednje škole Mate Blažine i Zdravog grada Labina sudjelovali su u ovogodišnjem sazivu Škole učenici i profesori iz čakovečke, pulske, splitske, varaždinske, vinkovačke te

Voditelji labinskog Debatnog kluba Luciano Antonelli i Delfina Arapović

gimnazije iz Metkovića, pazinska Gimnazija i strukovna škola Jurja Dobrile, Pazinski kolegij, riječka Srednja medicinska škola, Srednja škola Marka Marulića iz Slatine, Europski dom iz Slavenskog Broda te gosti iz norveških gradova Sandnes i Strand s Geirrom Hetlandom međunarodnim koordinatorom Škole demokracije.

Sudionici su ove godine radili u Školskom klubu mladih *Novi horizonti*, a oni koji su doputovali iz udaljenijih gradova spavali su u Učeničkom domu. Prvog dana program je započeo power-point prezentacijom aktivnosti labinske škole, predstavljanjem glasila *Labin zdravi grad* i školskog lista *Gimmick* te parlamentarnom debatom *Debatnog kluba* na temu eutanazije. Rad je nastavljen predstavljanjem ostalih sudionika.

Slijedećeg radnog dana učenici iz Metkovića predstavili su svoje postignuća i njihov prvi *Parlament mladih*, a Norvežani su predstavili rad svoga *Dječjeg gradskog vijeća* te *Vijeća mladih*

Gradonačelnik Tulio Demetlika i Geir Hetland razmjenjuju darove

Geir Hetland predstavlja norveški *Projekt demokracije*

u Sandnesu i Strandu, dok je domaćin prikazao video zapis parlamentarne debate povodom 80-obljetnice Labinske republike, a trećeg dana i video zapis parlamentarne debate na engleskom jeziku na temu europske integracije.

Kroz zanimljive radionice koje su uslijedile razgovaralo se o promicanju demokratskog građanstva kod mladih te mogućnostima uključivanja mladih u predstavnička tijela lokalne samouprave te kako proširiti i implementirati program demokracije u cijeloj Hrvatskoj.

Sva tri dana bilo je živo, veselo, ali i izuzetno radno. Čula su se mnoga iskustva i programi koje je teško predstaviti na jednom mjestu, ali zajednički je nazivnik svih odlučno i kreativno primjenjivanje osnova projekta

Škole demokracije u svojoj sredini.

Što su o Školi demokracije rekli

Živka Franković, profesorica i voditeljica *Škole demokracije* grada Metkovića: «Škola demokracije je nešto što treba saživjeti sa lokalnom zajednicom. Mi smo u Metkoviću to već učinili, osnovali smo prvi hrvatski *Parlament mladih*. Također smatram da bi trebalo povezati sve škole unutar projekta i raditi na način da se čuje glas mladih jer oni jedini mogu odlučivati o svojoj budućnosti. Za to, naravno, treba puno volje, želje i puno slobodnog vremena.»

Ana Borovečki, predstavnik *Škole narodnog zdravlja Andrija Štampar* iz Zagreba:

«Uz profesora Čedomira Ružića, Hrvoju Begović i Slavena Vukasovića bila sam jedna od voditelja ovogodišnje *Škole demokracije*. Ocijenila bih je vrlo uspješnom, jer smo po prvi puta organizirali i jednu radionicu u kojoj se potpuno otvoreno pričalo o svim problemima vezanim za projekt. Ono što su svi sudionici primijetili a ja bih još jednom istakla jeste da bi iduće godine trebalo više prostora dati radionicama, a manje osnovnim prezentacijama, te bi projekt trebalo implementirati u druge škole.»

Mate Sršen, predsjednik gradskog *Vijeća mladih* Grada Metkovića:

«Ova četiri dana, koliko je *Škola demokracije* trajala, bila su veoma poučna i zanimljiva. Najzanimljiviji mi je, uz parlamentarnu debatu labinske srednje škole o tome da li je potrebno legalizirati eutanaziju ili ne, bio ovaj posljednji dan jer smo raspravljali o primjeni demokracije u osnovnim i srednjim školama u Hrvatskoj. Ja smatram da je po tom pitanju potrebna veća integracija u gradske tokove što bi omogućilo projekte na većoj razini i bolju suradnju sa školama u i izvan naše zemlje.

Ana Dundara i Maja Fabeta

Debatni klub s parlamentarnom debatom o eutanaziji

Grad Labin

Grad Labin koji se prostire na oko 20 četvornih kilometara sa svojih 13 tisuća stanovnika. Grad je sa dugom povijesti koja datira još iz antike. O povijesti grada govore mnogi spomenici kulturne baštine kojima je Labin, poglavito njegov stari dio, prebogat.

U rimsko doba Labin je imao relativno visoku samostalnost o čemu svjedoči reljef Res publica Albonesium.

Bizantinci i Langobardi vladali su od pada Rima do početka 800-ih godina.

Grad Labin priznaje Mletačku republiku 1420. godine.

Nakon pada Mletačke republike 1797. Godine Labin dolazi pod austrijsku upravu, potom postaje dio Napoleonove Ilirske republike, a od 1813. do 1918. bio je pod austrougarskom upravom.

Sve to i još mnogo više možete doznati u Narodnom muzeju Labin.

Labin je i grad mladih. Iako je vrijeme demografskog pada ipak možemo reći da djece i mladih ima.

Grad Labin ima Dječji vrtić Pjerina Verbanac u kojeg je upisano oko 370 mališana, ima dvije osnovne škole; OŠ Matije Vlačića koju polazi 455 učenika, OŠ Ive Lole Ribara koju polazi 566 učenika te Srednju Školu Mate Blažine koja ima oko 900 učenika.

Mladima se u Gradu Labinu posvećuje velika pažnja, nastoji ih se mnogim kvalitetnim sadržajima odvući od ulice i svih loših stvari koje ona nudi. Osiguranjem infrastrukture za sportske aktivnosti potiče se mlade na bavljenjem sportom, onim natjecateljskim, ali i onim rekreativnim. Gradska je uprava stoga izgradila i rasvjetom opremila igrališta na Katurama, kod OŠ Matije Vlačića, Srednje škole Mate Blažine te starogradske Đil.

Trim staza, odnosno pješačka staza od Labina do Rapca osim dobrog terena za pješčenje nudi pogled na lijepu prirodu te slapove kod Principi koje s pravom možemo nazvati minijaturnim Plitvicama.

Grad Labin jedan je od rijetkih gradova koji se mogu podičiti obiljem zelenih površina, drvodreda, parkova i travnjaka. To je najočitiije i najviše dolazi do izražaja u proljeće kada se priroda budi, trava zeleni, cvijeće i krošnje procvatu.

Turizam je bitna gospodarska odrednica Labina, a turistički Rabac, osim kupanja i sunčanja također nudi sve više sadržaja za aktivno odmaranje. Jedan od primjera za to su dva igrališta za odbojku na pijesku.

Park skulptura Dubrova i cijeli kompleks livada vrlo je povoljno mjesto za rekreaciju, hodanje, *jogging*, *footing* ili pak samo romantične šetnje između skulptura nastalih u proteklih 30 godina Mediteranskog kiparskog simpozija.

NAŠ GRAD SLIKOM I RIJEČIMA

Prva Ljetna gitaristička škola u ŠKM-u Novi horizonti

«Nadam se da će Ljetna gitaristička škola opstati kao projekt, te da će se proširiti brojčano i vremenski. Moja je velika želja da Labin, grad umjetnika, postane središte gitare za Istru», veli mr. Neno Munić, voditelj škole.

Mr. art. Neno Munić

Šećući ulicama grada Labina koncem srpnja mogli ste uživati u milozvučnim melodijama koje su na gitari izvodili polaznici 1. ljetne gitarističke škole u Labinu. Taj je projekt prvijenac nastao uz organizacijsku pomoć labinske srednje škole u okviru projekta *Labin-zdravi grad*, a u sedmodnevnom je programu okupio sedamnaest sudionika iz svih dijelova Hrvatske. Mladi iz Labina, njih 12, te iz Križevaca, Omiša, Fažane, Dugog Rata i

svirati klasičnu ili zabavnu gitaru. Ljetna škola gitare započela je s radom 22. srpnja svečanim otvorenjem na terasi *Velog kafe'* gdje je nastupio trio *Nata Bene* u sastavu profesora glazbe na Visokoj školi za glazbenu umjetnost *Ino Mirković* - Lovran: ruski bračni par Vladimir i Natalija Balyk na harmonici i domri te Neno Munić na gitari. Potom su polaznici škole, u narednih tjedan dana, a nakon cijelog prijedpodneva provedenog u

škole, Munićeva misija je ispunjena: maknuti mlade s ulice u negativnom smislu, pružiti im šansu učenja gitare, a uz to gitaru donijeti na ulice i ponuditi je ljudima. Na naše pitanje kako je zadovoljan radom škole, gosp. Munić je odgovorio:

«Više sam nego zadovoljan učinjenim. Moram priznati da nisam očekivao da će mladi tako brzo učiti, da će tako brzo upijati znanje iz gitare. Nadam se da sam im uspio ubaciti tu pozitivnu klicu, da sam ih uspio zaraziti za gitaru. Također se nadam da će Ljetna gitaristička škola opstati kao projekt, te da će se proširiti brojčano i vremenski. Moja je velika želja da Labin, grad umjetnika, postane središte gitare za Istru.»

Da su njegove želje opravdane, mladi su gitaristi pokazali na završnom koncertu povodom *Labinskih konti* na Dubrovi, gdje su se labinskoj i stranoj publici predstavili trima skladbama: *Stojim na kantunu*, skupine *Đavoli*, u izvedbi gitarističkog orkestra, skladbom iz filma *Treći čovjek* te glazbom iz animiranog filma *A je to*. Posljednji je dan *Labinske ljetne škole* protekao u podjeli diploma svim polaznicima, u nadi da će se ovi isti ljudi u isto ovo vrijeme do godine naći na istom mjestu, u našem Labinu.

Ana Dundara

Polaznici 1. ljetne gitarističke škole sa svojim voditeljem

Širokog Brijega, u dobi od devet pa sve do dvadeset i tri godine, okupili su se u ŠKM-u Novi horizonti da bi od majstora na gitari, magistra glazbene umjetnosti Nene Munića i troje njegovih studenata naučili

učenju, na različitim punktovima u starome gradu i Rapcu upriličili niz koncerata klasičnih i zabavnih skladbi za gitaru. Osim što su koncerti obogatili kulturni život grada Labina, i što je na taj način promoviran rad

LIKOVNA RADIONICA VINEŽ

Likovno izražavanje i očuvanje okoliša

U radionici se radi crtačkim, slikarskim, ali i suvremenim kombiniranim tehnikama upotrebljavajući primjerice kartonsku ambalažu i slične materijale čime se insistira na ekonomičnosti i ekološkom pristupu likovnom obrazovanju i izražavanju.

Pored likovne radionice koju vodi Narcisa Adalgisa Škopac, a koju smo već predstavili na stranicama našeg glasila, postoji još jedna likovna radionica, a to je ona na Vinežu. Sa članovima te radionice koja je također dio projekta *Labin-zdravi grad*, a kojih ima dvadesetak, radi profesorica likovne kulture Sanja Škalamera. Profesorica Škalamera već treću godinu predaje likovni odgoj u OŠ *Ivan Batelić* Raša. Kada je riječ o broju članova valja naglasiti kako su u radionicu uključeni i mališani predškolske dobi, dva dječaka i dvije djevojčice. A svi se oni sastaju četvrtkom od 15 do 18 sati u prostorijama *Doma kulture* na Vinežu u njegovoj velikoj dvorani. U likovnoj

radionici djeca uče raditi različitim likovnim tehnikama.

«Radimo crtačkim tehnikama kao što je olovka ili slikarskim ali i suvremenim kombiniranim tehnikama upotrebljavajući primjerice kartonsku ambalažu i slične materijale čime insistiramo na ekonomičnosti i ekološkom pristupu likovnom oblikovanju i izrazu», veli voditeljica Sanja. Kaže nam također da su čak izradili i strip od ideje do finalne izrade crteža flomasterima i koloriranja nekom od slikarskih tehnika, radili su minijature četiri godišnja doba, mobil-slobodnu skulpturu u prostoru, a povodom *Dana planeta Zemlje* radili su ekološke plakate sa porukama o očuvanju čistoće okoliša. Zaštiti okoliša posvećuje se dosta

pozornosti u radu likovne radionice, a voditeljica sa djecom provodi igre praktično-edukativnog karaktera kojima se djeca kroz igru uče suradnji, pomaganju, uzajamnosti i zajedništvu. Članovi likovne radionice Vinež bili su gosti radionice koju vodi Narcisa Adalgisa Škopac prigodom njihova pazinskog otvorenja izložbe radova inspirirane filmom *Pobuna u kokošinju*.

Ana Sinković

Odvojeno skupljanje otpada

Grad Labin u suradnji sa Komunalnim poduzećem 1. maj započeo je s

ostvarivanjem svog projekta odvojenog sakupljanja otpada kako bi se prema već ustaljenoj

svjetskoj praksi što bolje i učinkovitije štitio okoliš i reducirala količina otpada, koja se odvozi na središnju gradsku deponiju. Prva faza ostvarivanja je postavljanje specijaliziranih kontejnera za prikupljanje papira i kartonske ambalaže. Postavljeni su kontejneri na 18 lokacija i to po jedan kontejner kod OŠ *Matije Vlačića*, OŠ *Ive Lola Ribara* - škole na Katurama, na Vinežu, iza zgrade *Grada*, *IUR-a*, samoposluge na Katurama, kod hotela

Apollo, u autokampu *Maslinica*, kod vešeraja *HP-a Rabac*, u *Plominskoj ulici* u Rapcu, kod

osnovne škole u Rapcu, kod labinske tržnice, u *Ulici Matije Vlačića* kod *Formule*, kod *Srednje škole Mate Blažine*, na šetalištu *San Marco*, kod *Doma kulture* na Vinežu te na *Zelenicama* kod semafora. Na taj način pokriveni su mnogi punktovi grada Labina i Rapca te se umoljavaju građani, privatni poduzetnici i vlasnici trgovina da papirni otpad i kartonsku ambalažu, koja će biti namijenjena recikliranju, odlažu u za to predviđene i označene kontejnere. U slijedećim fazama realizacije tog projekta postaviti će se kontejneri za staklo, plastiku i limenke.

Jasmina Gručić

Druga europska konferencija realitetne terapije i teorije izbora

Realitetna terapija u primjeni, Zagreb, 17.-19. svibnja 2001.

Predstavnici Srednje škole Mate Blažine, stručni suradnici Mirjana Dobrić i Irena Crvak i ravnatelj Čedomir Ružić, pod pokroviteljstvom projekta Labin-zdravi grad sudjelovali su od 17. do 19. svibnja na Drugoj europskoj konferenciji Realitetna terapija u primjeni, koja je bila otvorena najširem krugu stručnjaka koji se bave odgojem u kvalitetnim školama, unapređivanjem međuljudskih odnosa, vođenjem i savjetovanjem. Pokrovitelj održavanja ove konferencije je bilo Ministarstvo prosvjete i športa, a ministar Vladimir Strugar je otvorio konferenciju.

Predavači i voditelji su bili ugledni stručnjaci iz Amerike, Velike Britanije, Irske, Italije, Slovenije i Hrvatske koji su kroz izlaganja i radionice prikazali na koji način se teorija izbora i realitetna terapija može primijeniti u poboljšanju kvalitete u školama, u savjetovanju kod rješavanja osobnih problema i vođenju.

Posebno smo zadovoljni činjenicom da smo imali priliku osobno upoznati dr. Wiliama Glassera i njegovu suprugu Carleen Glasser i nakratko ih informirati o aktivnostima naše škole (prve srednje škole u Republici Hrvatske koja se prihvatila teorije izbora) i projekta *Labin-zdravi grad* koji

funkcioniraju i time je dao cjelovit prikaz teorije izbora i realitetne terapije. Osnovni naglasak svog predavanja je bio na objašnjenju odakle proizlaze ljudski problemi i nesreće, govorio je o problemima odnosa i načinima kojima taj odnos kvarimo, o šteti koju činimo upotrebom psihologije vanjske kontrole (*"ja znam koji je pravi način, a vi činite krive stvari"*) i općenito o promjeni paradigme i načina gledanja na to kako se psihologijom unutarnje kontrole (*"ja mogu kontrolirati samo sebe, vlastito ponašanje i ničije drugo"*) mogu poboljšati ljudski odnosi (brak, odnos učitelj-učenik...) i unijeti nova kvaliteta u vlastiti život, u škole i sva ostala područja našeg života.

Drugi dio njegovog predavanja odnosio se na primjenu ideja teorije izbora i realitetne terapije u škole pomoću kojih možemo povećati kompetentnost razreda, dati priliku da svaki učenik uspije, time pomoći da razvija pozitivnu sliku o sebi, što je

detaljnije razradio u svojoj najnovijoj knjizi *Svaki učenik može uspjeti*. On ističe: *"Recite svojim učenicima da će učiniti sve što je moguće da ih naučite i da budu sretni. Recite im da želite ostati u prijateljskom odnosu s njima i da želite da*

Ravnatelj Čedomir Ružić i William Glasser

svaki učenik u vašem razredu uspije".

Dr. Glasser smatra da se taj cilj može postići zamjenom psihologije vanjske kontrole psihologijom unutarnje kontrole i da se time može smanjiti šteta koju nanosi psihologija vanjske kontrole i postići prevencija rizičnih ponašanja zlorabe sredstava ovisnosti i ostalih problema, jer ako je on uspio zašto ne bismo mogli uspjeti i mi.

Treći dio predavanja posvetio je objašnjenima načina savjetovanja ljudi koji prolaze u životu kroz određene situacije za koje misle da čine njihov život nesretnima. Govorio je i o načinima na koje on gleda na nastanak duševnih oboljenja i psihosomatskih poremećaja.

Ovom konferencijom produžili smo i upotpunili naša saznanja iz teorije izbora i realitetne terapije i time smo dobili nove poticaje i novu snagu da ustrajemo na vrlo važnom ali i teškom zajedničkom cilju kako kreirati školu u kojoj će učenici biti sretni, zadovoljni i kompetentni. Fascinantna je činjenica da dr. Glasser ističe da je sve ideje o kojima govori sam isprobao u praksi u školi. Uspio je. Učenici su postali kompetentniji, sretniji i nestalo je disciplinskih problema.

Mirjana Dobrić i Irena Crvak

Carleen Glasser s Irenom Crvak i Mirjanom Dobrić

sufinancira edukaciju nastavnog i izvannastavnog osoblja labinskih škola.

Imali smo rijetku prigodu slušati njegova predavanja koja je podijelio u tri dijela. Prvi dan govorio je općenito o tome kako ljudska bića

Cyber cafe'

u Školskom klubu mladih Novi horizonti

U želji da se mladim ljudima našega grada ponude što kvalitetniji sadržaji za provođenje slobodnog vremena projekt *Labin-zdravi grad* pošao je korak dalje, i to reklo bi se, vrlo suvremen korak dalje. Naime, u suradnji projekta *Labin-zdravi grad* i *Hrvatskih telekomunikacija*,

mladi će Labinjani imati uskoro mogućnost posjećivanja *Cyber cafe'a* u Školskom klubu mladih *Novi horizonti*. A što je to cyber cafe'? To je mogućnost da uz kavu u *Novim horizontima* surfate po Internetu, a istovremeno ćete se u tom prostoru naći sa svojom škvadrom. Vrlo zanimljiva inicijativa i projekt priznat ćete. Ima svoj smisao u edukaciji i socijalizaciji. Na taj način mnogi koji to nisu znali upoznat će tajne Interneta i postati građani modernog globalnog sela. Ugovorom sa *HT*-om projekt *Labin-zdravi grad* se obvezao

da će u prostoru *Cyber cafe'a* registrirati *Ht-hinet* male korisnike, posredstvom osobe koja će biti zadužena za registraciju korisnika, vršiti i besplatnu edukaciju za 100 korisnika mjesečno u trajanju od 30 minuta te nuditi korisnicima sav propagandni materijal *Ht-hineta*. Osim toga strankama će se nuditi pristupnice za *Ht-hinet* malog plus korisnika te vršiti njihovu privremenu registraciju. U *Cyber cafe'u* u *Novim horizontima* bit će postavljena četiri korisnička računala sa pristupom na Internet, a za početak će brzina linka biti 64 kbit/s na bazi 50 korisnika. Kako se bude povećavao broj korisnika povećavat će se i brzine linka, a to u stvari

znači da je vrlo bitan broj korisnika kako bi brzina surfanja po Internetu bila veća i dakako isplativija ne samo u smislu novca već i u smislu informiranja. No, to vi mladi koji stasate zajedno sa informatičkom tehnologijom sve to znate. I konačno pitanje: kada cyber cafe'? Sa početkom nove školske godine za sve učenike viših osnovnih škola i labinske srednje škole, a svečano se otvaranje predviđa povodom Dan Grada Labina.

Maja Fabeta

Powered by:

HThinet

KONTRACEPCIJA KONTROLA PLODNOСТИ

STOP

PIŠE: MORENO MILEVOJ, SPEC. GINEKOLOG

Pojam kontracepcije obuhvaća sva sredstva i metode za zaštitu od trudnoće, a samo je jedan oblik širokog područja planiranja obitelji.

Podjela kontracepcijskih sredstava i metoda prema načinu djelovanja

prirodna

- prekinuti snošaj
- produljeni snošaj
- periodična apstinencija metode "sigurnih dana"

mehanička

- kondom, prezervativ
- dijafragma
- sterilizacija

kemijska

- spermicidi

biološka

- maternički uložak IUD, spirala
- hormonska kontracepcija

Prilikom izbora metode kontracepcije potrebno je naglasiti da ne postoji nijedna metoda kontracepcije koja bi se u svakom pogledu mogla smatrati najboljom metodom.

Izbor metode je strogo individualan, a ovisi o zdravstvenom stanju, motiviranosti, učestalosti spolnih odnosa, dobi, broju poroda, te radi li se o osobi koja želi produljiti razmak između porođaja ili je završila svoju reproduksijsku funkciju i više ne želi rađati.

PRIRODNE metode kontracepcije ne zahtijevaju primjenu nikakvih pomoćnih sredstava već se osnivaju na odgovarajućem ponašanju.

Prekinuti snošaj je spolni odnos prilikom kojeg muškarac prekida odnos prije izljeva sjemenne tekućine u rodnicu.

Produljeni snošaj je spolni odnos prilikom kojeg muškarac zadržava ejakulaciju, što kod njega dovodi do psihičke napetosti.

Metode periodične apstinencije se osnivaju na procjeni vremena ovulacije i plodnog razdoblja žene i suzdržavanju od spolnih odnosa u to vrijeme (plodni opasni i neplodni sigurni dani).

Ove metode su prilično nesigurne ali treba imati na umu, da je primjena bilo koje metode kontracepcije bolja od stihijskog izlaganja mogućnosti neželjene trudnoće.

MEHANIČKA KONTRACEPCIJA

Prezervativ, kondom, zaštitna

gumica je navlaka načinjena od tanke elastične gume koja se stavlja na muško spolovilo u erekciji a prije spolnog odnosa. Lako je dostupan, jeftin, jednostavno se upotrebljava a pruža i zaštitu žene od raka vrata maternice, te pruža učinkovitu zaštitu od spolno prenosivih bolesti/AIDS-a.

Djelotvornost je bolja ako se uz kondom upotrebljava spermicidno sredstvo.

Dijafragma se sastoji od elastičnog prstena preko kojeg je u obliku kupole napeta tanka gumena opna. Postavlja se u rodnicu zajedno sa spermicidnim sredstvom prije spolnog odnosa. Odstranjuje se 6-8 sati a najkasnije do 24 sata nakon spolnog odnosa. Pruža određenu zaštitu od raka vrata maternice i nekih spolno prenosivih bolesti.

Sterilizacija je oblik sprečavanja začeca koji muškarcu ili ženi oduzima sposobnost reprodukcije.

U žena se prekidanjem jajovoda sprečava prolaz jajne stanice, a u muškarca se prekidanjem sjemenovoda sprečava prolaz spermija.

Samo za osobe iznad 35 godina života koje imaju željeni broj djece ili im trudnoća ugrožava zdravlje.

KEMIJSKA KONTRACEPCIJA

Spermicidna sredstva, kreme, gel, pjena, vaginalne tablete sadržavaju sredstva koja inaktiviraju spermije prije njihovog ulaska u maternicu. Stavlja se u rodnici neposredno prije spolnog odnosa. Obično se kombiniraju sa prezervativom i dijafragmom i tako povećavaju djelotvornost.

BIOLOŠKA KONTRACEPCIJA

Kontracepcijska sredstva mijenjaju biološka svojstva ženskog genitalnog trakta i na taj način djeluju u smislu sprečavanja trudnoće.

Spirala, maternični uložak, IUD

Plastični umetak različitog oblika omotan bakrenom žicom koji liječnik umetne u maternicu žene. Svojim mehaničkim i bioaktivnim djelovanjem sprečava spermije da stignu do jajne stanice, ili mijenjanjem

unutarmaterničnog miljea sprečavaju ugnježđenje oplođene jajne stanice. Pružaju zaštitu 5-7 godina, ovisno o vrsti. Ugrađuju se kod žena koje su već rodile.

Hormonska kontracepcija

Najrašireniji oblik sprečavanja trudnoće tabletama za kontracepciju, pogodan za mlade osobe, visoke djelotvornosti.

Glavni mehanizam djelovanja je sprečavanje ovulacije (oslobađanje jajne stanice pogodne za oplodnju), mijenjaju kvalitetu sluznice maternice, te mijenjaju sekreciju grlića maternice. Danas su kontracepcijske

tablete sa vrlo niskim dozama hormona sa malo nuspojava. Počinju se uzimati prvog

“Sretno je djetinjstvo onog djeteta koje se rađa na radost roditelja a ne kao teret.”

dana menstruacijskog ciklusa, uzimaju se 21 dan a zatim uslijedi menstruacijsko krvarenje.

Prije upotrebe ovog oblika kontracepcije obavezan je pregled liječnika-ginekologa.

Postkoitalna zaštita, zaštita u hitom slučaju “morning after”

Primjenjuje se samo kao “hitna pomoć” ako se prilikom spolnog odnosa u plodnom razdoblju nije iz nekog razloga koristila zaštita ili je došlo do pogreške ili nezgode npr. prsnuća prezervativa.

Koristi se izuzetno rijetko uz obavezan savjet liječnika-ginekologa.

Amneris Ružić sudjelovala na Europskim dramskim susretima u Estoniji

Promocija Labina i hrvatskog odgojnog kazališta u Estoniji

Amneris Ružić, labinska petnaestogodišnja gimnazijalka i mlada članica Dramske radionice Era Kluba mladih u okviru projekta Labin-zdravi grad, pozvana je od strane Hrvatskog centra za dramski odgoj na 10. europske dramske susrete predstavljajući Hrvatsku i svoj rodni kraj u Estoniji od 8. do 23. srpnja.

Dramska je radionica Era Kluba mladih ove godine nastupila po prvi puta na jednom pravom natjecanju. Bio je to SKAGI - Susret kazališnih amaterskih grupa Istre, koji se 18. svibnja održao u Pazinu, gdje je Amneris Ružić dobila Nagradu za najbolju glumicu u kategoriji uzrasta srednjih škola. Bilo je to neočekivano jer se radilo o zaista teškom dramskom tekstu *Svršetak igre* S. Becketta, kojeg iiskusni glumci izbjegavaju. Dobila je sjajne kritike prosudbene komisije, čiji je predsjednik bila dramska pedagoginja Ines Škuflić-Horvat. Nju je kasnije u srpnju uvrstila među deset predstavnika Hrvatske za Europske dramske susrete, koji

su se ove godine održali u gradu Viljandiju u Estoniji. Evo, što kaže o svojim dojmovima: «Uza sve nezaboravne trenutke i naporan rad i druženje ostaje mi u lijepoj uspomeni otvaranje susreta u glavnom gradu Tallinu, gdje je svaka od 18 europskih zemalja predstavila svoje znamenitosti. Morali smo ponijeti nešto karakteristično iz svog kraja jer je na susretima običaj napraviti štand, pa sam ponijela naše suvenire i reklamni materijal. Pred odlazak u Estoniju gospodin Franko Kos, iskusni izrađivač glazbala i glazbeni pedagog iz Kapelice, me naučio i svirati na mehu, našem drevnom instrumentu,

kojeg sam čak koristila u predstavi na nacionalnoj večeri. Naime, igrali smo *Snjeguljicu* po hrvatski sa našim narodnim pjesmama. Lik sam osobno interpretirala i na vjenčanju sam svirala meh a patuljci su oko mene plesali labinski tanac - balun. Narednih je dana balun postao najtraženiji ples kojeg smo uvježbavali na radionicama odgojnog kazališta, čiji je cilj komunikacija i razmjena

iskustava djece i dramskih pedagoga iz svijeta koji su nadareni za dramski izraz. U Viljandiju su nas razvrstali u mješovite grupe, a ja sam dobila voditelje iz Rusije i Češke. Jako sam bila zadovoljna njihovim radom u radionicama za glumu, glazbu, ples i scenske improvizacije. Na kraju me, nakon naše zajedničke produkcije, redatelj iz Rusije nagradio bijelom golubicom za posebno zalaganje.»

Amneris nakon stečena znanja razmišlja nastaviti dalje sa odgojnim kazalištem i oprobati se kao mladi voditelj u Dramskoj radionici *Flacius* koja djeluje u Školskom klubu mladih Novi horizonti. Nada se sudjelovanju na sljedećim Susretima u Budimpešti, a s nestrpljenjem očekuje 2003. godinu kada će Hrvatska, odnosno Istra, biti njihovim domaćinom.

Jasmina Gručić

Maja Fabeta sudjelovala na prvoj Ljetnoj školi za nadarene prirodoslovce u Višnjaju

Radilo se puno, ali ostalo je mjesta i za zabavu

Maja Fabeta

Višnja je od 18. do 28. srpnja ove godine bio domaćin prve Ljetne škole za nadarene prirodoslovce. Ljetna škola organizirana je od strane Zagrebačke zajednice tehničke kulture. Ideja ljetne škole je okupljanje mladih znanstvenika koji su postigli uspjehe na županijskim i državnim razinama kako bi im se pružio dublji i konkretniji uvid u to što zapravo znači biti znanstvenik odnosno kako izgleda pravi

znanstveni rad na području koje ih zanima. Rad je bio podijeljen u grupe i svaka grupa se bavila određenom problematikom. Tako su se mladi fizičari bavili spektroskopijom, kemičari vodom, biolozi florom i faunom na području Višnjana i okolice, a matematičari rekurzijama i šifriranjem. Nekoliko je učenika iz grupe fizičara dobilo i zadatak da sami prouče određenu temu te da je zatim prezentiraju ostalima. Obrađeno nekoliko vrlo zanimljivih tema kao što su optička vlakna, holografija, radari i spektri zvijezda. Svake večeri održan je *briefing* na kojemu je svaka grupa morala predstaviti ostalima što se radilo tijekom dana. Na taj su način mladi znanstvenici imali prilike steći uvid u to kako trebaju izgledati prezentacije na pravim znanstvenim skupovima što će im sigurno biti vrlo korisno u budućnosti. No, osim rada u grupama bila su održana i brojna

predavanja na najrazličitije teme, sve od globalnog zagrijavanja i opasnosti od ozonskih rupa i izlaganja Suncu, o radu sinhronizacije u Trstu, o tome kako profesionalni hakeri provaljuju u kompjutere, kako uz pomoć jednostavnog kompjutorskog programa izraditi fraktal za svega nekoliko minuta, o tome kako je propao projekt Biosfera pa sve do toga kako se mogu na Internetu izgraditi virtualni svjetovi. Sva predavanja su bila izuzetno zanimljiva i poučna i zasigurno će mladi znanstvenici još dugo o njima razmišljati i raspravljati. Dakle, radilo se puno, katkad i cijeli dan, ali to ne znači da nije ostalo vremena za zabavu i druženje. Posjetili smo jamu Baredine i rovinjski Institut Ruđera Boškovića. Eto, može se reći da je prva ljetna škola bila uspješna i nadamo se da će sljedeće godine biti još bolja!

Maja Fabeta

PREDSTAVLJAMO VAM

SPORT

JEDRILIČARSKI KLUB KVARNER IZ RAPCA

Jedriličarski klub *Kvarner* osnovan je prije 30 godina i nalazi se u rabačkom autokampu *Maslinica*. Od samog osnutka bio je jedan od jačih klubova sa nizom uspješnih nastupa, posebice u klasi *Optimist*. U posljednjih se deset godina, nažalost, zbog teže gospodarske situacije i skupe opreme i jedrilica, rad kluba svodio na pojedinačno i rekreativno jedrenje. Od prošle zime aktivnosti u klubu su pojačane omasovljenjem i pružanjem mogućnosti jedrenja svakom pojedincu kojemu se ovaj lijepi sport dopada. Od siječnja ove godine vrata su kluba otvorena a svi zainteresirani mogu slušati o tajnama jedrenja, a krajem tjedna se izlazi na more. Iako trenutno klub ne posjeduje jedrilice sa kojima se mogu postizati značajniji rezultati,

nastupali smo na nekoliko regata sa naša dva stara *Optimista* na kojima

je povjerena organizacija još jedne regate županijskog karaktera u rujnu. U lipnju smo još boravili u Poreču na dvotjednom tečaju za naprednije jedrilicare. Iako Klub trenutno broji preko 50 članova uvjete za afirmaciju u jedrenju možemo pružiti samo nekolicini natjecatelja zbog nedostatka jedrilica i opreme. U planu do kraja godine je nabavka desetak opremljenih *Optimista*, kombija i prikolice kako bismo mogli u čim većem broju nastupiti na regatama, održavati tečajeve za početnike, kako ne bi zaostali za ostalim našim jedriličarskim klubovima.

su jedrile Marta i Zorana Licul. Nastupali smo još na regatama u Rovinju, Puli, Crikvenici, Kraljevici, Kostreni, Krku i Umagu te na rabačkoj regati, koju smo u pomoć Turističke zajednice Grada Labina, Istarskog jedriličarskog saveza i raznih sponzora organizirali u našem akvatoriju. Uz nedostatak vjetrova regata je ipak uspjela, tako da nam

Za daljnje informacije obratite se na tel. 0915760983

Mauricio Batelić, predsjednik

ŽAK FONOVIĆ O BIKIKLIZMU I ZAŠTO SE NJIME BAVITI

Sjednite na bicikle i vozite se!

Biciklizam čovjeku donosi puno dobrog, izuzetno je koristan za zdravlje, za rad srca, za opuštanje od stresa, za dobru tjelesnu kondiciju. Jako sam zadovoljan kada vidim da sve više mladih vozi bicikle.

Žak Fonović biciklizmom se počeo baviti sa 12 godina, kada je postao član BK-a Kamen, a svemu tome razlog je taj što je biciklizam obiteljski sport. Njegov se otac bavio biciklizmom, bio je reprezentativac bivše države dugo vremena, braća su se bavila biciklizmom, ali i da nije bilo tako, veli Žak, zavolio bi ga jer ima puno elementa koji su duboko vezani uz čovjekov karakter, od ljepote vožnje do natjecanja. Već se 15 godina bavi aktivno i profesionalno biciklizmom uz vrlo dobre natjecateljske rezultate. Iza njega na stotine trka i puno pobjeda i na domaćim i na međunarodnim utrkama. Bio je kapetan reprezentacije više od 4 godine, sudjelovao je na dva svjetska i tri europska prvenstva, na Mediteranskim igrama i na puno međunarodnih trka većinom po Europi. Velike rezultate je postizao u juniorskoj, a sada i u seniorskoj klasi.

Žak Fonović aktivni je promotor biciklizma u projektu *Labin-zdravi grad*. Organizirao je nekoliko biciklijada i cestovno državno prvenstvo, pa je dakako i to povod našem razgovoru s njim o biciklizmu i zašto se njime baviti.

Kako izgleda jedan tvoj radni dan?

Ustajem u 7 sati, pojedem u detalje definirani biciklistički doručak, a nakon toga odlazim na grupni trening u Kršan ili u Pazin sa svojom seniorskom ekipom.

Trajanje treninga ovisi o tome da li

je riječ o kraćem intenzivnom treningu, dionici, ili pak dugom treningu izdržljivosti. Prosječno se vozi od 110 do 180 kilometara dnevno. Nakon treninga se odmaram pa ručam, a nakon toga slijedi lagana relaksacija uz uglavnom kućne poslove. Važno je uvijek biti u kretanju kako bi se pročistili štetni nusprodukti nastali tijekom treninga. Biciklistička sezona počinje u veljači i traje do listopada, svaki vikend imamo utrke. Tijekom ovog ljeta nastupali smo u našoj državi, ali i u inozemstvu. Naime, biciklizam je profesionalan sport, ekipe se miješaju, pa su do sada sve utrke koje smo do sada vozili bile međunarodne, osim državnog prvenstva.

Da li je to onda odricanje od zabave, izlazaka ili se i za to nađe vremena?

Profesionalnom bavljenju biciklizmom treba i život prilagoditi, ako se u uvjetima kada se jako puno ljudi bavi time, Italija, primjerice ima milijun registriranih vozača, tada se tome u potpunosti treba posvetiti. No, naravno i mi izlazimo, inače ne bismo izdržali takav tempo sa utrkama svaki vikend plus one redovne trke koje traju po sedam dana uzastopno.

Na našem području BK-a Kršan je jedini biciklistički klub, a ti si na njegovom čelu. Koliko vas ima, kako funkcionirate i kako ste raspodijeljeni?

Mi smo pretežno natjecateljski

sportski biciklistički klub, ali imamo i sekciju rekreativaca koji nam jako puno pomažu u cilju promocije biciklizma kod mladih. Imamo dosta članova, deset njih, od 12 do 16 godina i desetak rekreativaca za koje vjerujem da će ih biti sve više. Često sudjelujemo na trkama i možemo reći da dobro funkcioniramo, a na financijama se zahvaljujem Općini Kršan koja nas u tome prati.

Što biciklizam kao rekreativni sport ponajprije, daje čovjeku. Zbog čega bismo se trebali baviti njime?

Mi često u šali kažemo kako jedva čekamo da prestanemo biti aktivni i pređemo u rekreativce, da nam bicikl prestane biti sprava za mučenje jer već da uživamo u vožnji. To je ono što rekreativno bavljenje biciklizmom pruža. Što se toga tiče zadovoljan sam kad vidim da se sve više mladih vozi na biciklima.

Biciklizam čovjeku donosi puno dobra i s psihičke i s fizičke strane, uživa na zraku i opušta se nakon napornog posla. Vožnja bicikle izuzetno je dobra za zdravlje, za rad srca i dobru tjelesnu kondiciju. Ako imate *specijalku* možete se voziti po svakoj cesti, jer po našim cestama nema puno prometa, a i vozači su tolerantni. A ako imate *Mountain Bike* biciklu, Istra ima puno prekrasnih pejzaža i staza, samo treba malo mašte. Ja vam poručujem: Sjednite na bicikle i vozite se!

Maja Fabeta

VODIČ kroz labinske sportske udruge

ŽRK "RUDAR" Labin

Labin, Rudarska 4 - Športska dvorana SŠ Mate Blažine
kontakt osoba: ZLATKO ARAPOVIĆ - tel. 856-277

MRK "RUDAR" Labin

Labin, Rudarska 1
kontakt osoba: SERĐO VERBANAC - tel. 855 451

NK "RUDAR" Labin

Labin, Zelenice bb - Gradski stadion
kontakt osoba: RATKO MILEVOJ - tel. 856-459

NK "RABAC" Rabac

Rabac, Maslinica - nogometno igralište
kont. osoba: ĐANLUKA MILETIĆ - tel. 0911857639

NK "ISKRA" Vinež

Labin, Vinež - nogometno igralište
kon. osoba: MARIO POLDRUGOVAC - tel. 855-033

BOĆARSKI KLUB "LABIN" Labin

Labin, M. Vlačić bb - boćarsko igralište
kontakt osoba: DINO ŠKOPAC - tel. 863-244

BOĆARSKI KLUB "RUDAR" Labin

Labin, M. Vlačić bb - boćarsko igralište
kontakt osoba: VITOMIR ČERNJUL - tel. 851-210
i 856-444

BOĆARSKI KLUB "ISKRA" Vinež

Labin, Vinež - boćarsko igralište
kontakt osoba: ARĐEO BELAC - tel. 856-825

BOĆARSKI KLUB "RABAC" Rabac

Rabac - boćalište
kontakt osoba: ĐANI VERBANAC - tel. 872-042

BUDOKAI KLUB "LABIN" Labin

Labin, A. Negri 18
kontakt osoba: JOSIP FARAGUNA - tel. 856-826

JUDO KLUB "IPPON" Labin

Labin, Marčilnica 9
kontakt osobe: IVICA ŽUMBAR - tel. 854-520
MUHAMED ALIČAJIĆ - tel. 851-367

ATLETSKI KLUB "LABIN" Labin

Labin, Vinež 357
kont. osoba: KLAUDIO FARAGUNA - tel. 858-116

SD "ALBONA"- atletska sekcija Labin

Labin, Fortica
kontakt osoba: FRANKO ZIDARIĆ - tel. 854-039

ŠAHOVSKI KLUB "LABIN" Labin

Labin, Trg Borisa Kidriča ("Kula")
kontakt osoba: LUKA BUOVAC - tel. 855-317

DRUŠTVO SPORTOVA NA MORU "KVARNER" Labin

Rabac, Obala M. Tita
kontakt osoba: SERĐO ČERVAR - tel. 872-314

TENIS KLUB "RABAC" Rabac

Rabac, Prohaska
kontakt osoba: IVAN KOS - tel. 872-516

DRUŠTVO ZA PODVODNE AKTIVNOSTI "RABAC" Rabac

kontakt osoba: EDI ZUPIČIĆ - tel. 856-762

MALONOGOMETNO UDRUŽENJE Labin

kontakt osoba: EDI KODRIN - tel. 851-836

KOŠARKAŠKI KLUB "RUDAR" Labin

kontakt osoba: NINO ROCCO - tel. 856-081

PLANINARSKO DRUŠTVO "SKITAČI" Labin

Labin, Kalić
kontakt osoba: NENAD JELAČA - tel. 857 292

JEDRILIČARSKI KLUB "KVARNER" Rabac

kontakt osoba: MAURICIO BATELIĆ
- tel. 0915760983

ŠPORTSKO REKREACIJSKI KLUB "BONO" Labin

Labin, Rudarsa 4 - Šport. dvor. SŠ Mate Blažine
kontakt osoba: ZDRAVKO ŠTINGL - tel. 854-165

"JOGA U SVAKODNEVNOM ŽIVOTU" Labin

kontakt osoba: LORENO MILETIĆ - tel. 852-870

ŽMNK "MIRAKUL" Labin

kontakt osoba: JANA ČERNJUL - tel. 865-267

PIKADO KLUB "RUDART'S No 1" Labin

kontakt osoba: MARION PALISKA - tel. 872-160 i
098335630

AMK "REA" Labin

Labin, Istarska 10
kontakt osoba: IVAN VALE - tel. 856-284

Labin zdravi grad

Vodič

LABIN - Trg labinskih rudara 3
 RABAC - Obala Maršala Tita 37
 LABIN-STARI GRAD - Kalić 2/ 1
 LABIN-KATURE
 VINEŽ - Dom kulture
 "Riko Poldrugovac"

KLUBOVI UMIROVLJENIKA

RADNO VRIJEME KLUBOVA
 - Svakim danom 16,00 - 20,00 sati
 - Vinež 18,00 - 22,00 sati
 - Nedjeljom zatvoreno

U klubovima se provodi svaki mjesec mjerenje krvnog pritiska, a svaka tri mjeseca kontrola šećera u krvi, prema sljedećem rasporedu:

LABIN

- **mjerenje krvnog pritiska:**
 drugi četvrtak u mjesecu
 15,00 - 16,00 sati
 - **kontrola šećera:** svaka tri mjeseca -
 druga srijeda u mjesecu od 8,30 sati

LABIN-STARI GRAD

- **mjerenje krvnog pritiska:**
 zadnji četvrtak u mjesecu 17,00 - 18,00 sati
 - **kontrola šećera:**
 svaka tri mjeseca - zadnji četvrtak od 8,30 sati

VINEŽ

- **mjerenje krvnog pritiska:**
 drugi utorak u mjesecu 17,00 - 18,00 sati
 - **kontrola šećera:** svaka tri mjeseca -
 druga srijeda u mjesecu od 8,30 sati

RADIONICE KLUBA MLADIH

Labin

PROSTORIJE DJEČJEG VRTIĆA
JASLICA - Kature bb

LIKOVNA RADIONICA

ponedjeljak 16,00 - 18,00 sati

Voditeljica: **Narcisa Adalgisa Škopac**

RITMIČKA RADIONICA AEROBIK

utorak 18,00 - 20,00 sati

Voditeljica: **Julija Štemberga**

RADIONICA MOJA SLIKA U OGLEDALU

četvrtak 14,30 - 16,30 sati

Voditeljica: **Franka Filippi Užičanin**

RADIONICA ZA DJECU S POSEBNIM POTREBAMA

četvrtak 18,00 - 20,00 sati

Voditeljice: **Ines Sutlić i Katja Tefik**

DRAMSKA RADIONICA "ERA"

petak 19,00 - 21,00 sati

Voditeljica: **Hasnija Karlović**

OSNOVNA ŠKOLA "IVO LOLA RIBAR"

Kature

RADIONICA MOJA SLIKA U OGLEDALU

petak 17,30 - 19,30 sati

Voditeljica: **Štefanija Prosenjak-Žumbar**

Flacius

DOM ZDRAVLJA DR. LINO PERŠIĆ

KOREKTIVNA GIMNASTIKA

za djecu s posebnim potrebama

ponedjeljak 15,15 - 17,15 sati

petak 15,15 - 17,15 sati

Voditeljica: **Marina Koroman**

OSNOVNA ŠKOLA "IVO LOLA

RIBAR" Dvorana škole

Trg labinskih rudara

MAŽORETKINJE

petak 17,00 - 19,30 sati

subota 10,00 - 12,30 sati

Voditeljica: **Savica Sprčić**

Era

Vinež

DOM KULTURE

Vinež

LIKOVNA RADIONICA

četvrtak 15,00 - 17,00 sati

Voditeljica: **Sonja Škalamera**

Rabac

PROSTORIJE MJESNOG ODBORA

EKO RADIONICA "OLEA"

subota 10,00 - 12,00 sati

Voditeljica: **Ljerka Černjul**

LIKOVNA RADIONICA «RABAC»

nedjelja 11,00 - 13,00 sati

Voditeljica: **Narcisa Adalgisa Škopac**